

FLORENCE NIGHTINGALE*

Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ

Ἰπό

ΜΑΡΙΑΣ Μ. ΝΕΓΡΟΠΟΝΤΗ

Ἡ μεγάλη ἀπόφασις τῆς Florence Nightingale καὶ ἡ ἀναχώρησις τῆς γίνονται ἀφορμὴ ἐκρήξεως λαϊκοῦ ἐνθουσιασμοῦ. Ὁ Τύπος πληροῦται ἀπὸ ἄρθρα ἐξαιρόντα τὴν αὐτοθυσίαν, τὸν ἥρωισμόν τῆς ὡραίας καὶ ὑλικῶς ἀνεξαρτήτου γυναικός, καὶ συρρέουσι δῶρα καὶ χρηματικὰ ποσὰ διὰ τὰς σταλοῦν πρὸς διανομὴν εἰς τοὺς στρατιωτάς. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Florence Nightingale πλέει πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀναλογίζεται μὲ τρόμον τὴν τεραστίαν εὐθύνην ποὺ ἀνέλαβε, διαισθάνεται καθαρὰ τὰς δυσκολίας, τὰ ἐμπόδια εἰς τὰ ὁποῖα ἀσφαλῶς θὰ προσκρούσῃ, ἀλλ' ὅσον περισσότερον καὶ καθαρώτερα διαβλέπει τὰς ἀντιδράσεις καὶ μηχανορραφίας ποὺ θὰ ἔχῃ ν' ἀντιμετωπίσῃ, καὶ ἐκ μέρους τῶν στρατιωτικῶν καὶ τῶν ἰατρῶν, καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν νοσοκόμων τῆς, τόσον ἡ ἀπόφασις τῆς νὰ ἐπιτύχῃ ἐδραιοῦται, τόσον θέλει ν' ἀποδείξῃ τὸ σκόπιμον καὶ εὐεργετικὸν τῆς ἀποστολῆς τῆς.

Εἰς τὸ Σκούταρι εἶχεν ἐγκατασταθῆ τὸ Ἀγγλικὸν Κεντρικὸν Νοσοκομεῖον εἰς τὸ πρῶν στρατιωτικὸν τουρκικόν, καὶ ὡς παράρτημα, εἰς ἀπόστασιν ἡμισείας περίπου ὥρας, εἰς τὸ παρὰ τὸ Τουρκικὸν Νεκροταφεῖον Σελιμιγιέ, τὸ Νοσοκομεῖον εἰς τὸ ὁποῖον κατέλυσαν ἅμα τῇ ἀφίξει των ἡ Florence Nightingale καὶ αἱ Ἀδελφαὶ τῆς. Περὶ τῆς οἰκοδομῆς αὐτῆς γράφει ἡ ἰδία: «Κάποτε τὴν νύκτα οἱ ἄνεμοι συμπαρασύρουσι τὴν στέγην, τὰ παράθυρα μένουσι ὀρθάνοικτα καὶ εὐρισκόμεθα μέσα εἰς τὰ νερά ἢ Ποντικοὶ καὶ ὄλων τῶν εἰδῶν ἔντομα μᾶς κάμουν συντροφίαν». Ἀγοράζει πρῶτα πρῶτα σκουῖπες, βοῦρτσες, σαποῦνι, καὶ ἀγωνίζεται νὰ καθάρσῃ καὶ τὸ κτίριον καὶ τοὺς ἀσθενεῖς. Ἐνοικιάζει ἓνα σπιτάκι, ἀγο-

ράζει ξύλα καὶ καζάνια, προσλαμβάνει γυναικῶν καὶ πληρῶνει διὰ τὴν πλύσιν τοῦ ἱματισμοῦ. Ἀνακαλύπτει ὅτι πρὸ τῆς ἀφίξεώς τῆς ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑποκαμίσεων ποὺ ἐπλύνοντο μηνιαίως δὲν ὑπερέβαινε τὰ ἑξ, καὶ αὐτὰ ἀκόμη ἐπλύνοντο ἀπλῶς μέσα σὲ κρῦο νερό. Τὴν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποῖαν ἦρε τοὺς ἀσθενεῖς περιγράφει μὲ τὰ μελαινώτερα χρώματα.

Τὰ τρωτὰ γίνονται γνωστὰ εἰς τὸ Κέντρον, τὸ ὁποῖον διορίζει Ἀνακριτικὰς Ἐπιτροπὰς ἐπὶ Ἐπιτροπῶν, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι μηδέν. «Ὅλα τὰ πορίσματα ἐκλαμβάνονται ὡς προσωπικαὶ ἐπιθέσεις ἀτόμων ἐναντίον ἀτόμων, ὅλα ἀποσιωπῶνται διὰ τὸ μὴ δυσαρεστηθῆ ὁ ἓνας καὶ ὁ ἄλλος, καὶ καμμία ἀλήθεια, κανὲν συμπέρασμα δὲν φανερώνεται. Οἱ ἀσθενεῖς εἶναι συσσωρευμένοι ὁ ἓνας ἐπάνω εἰς τὸν ἄλλον ἄνευ ἐπαρκῶν κλινοστρωμνῶν, ἄνευ καταλλήλου ἱματισμοῦ, ὁ χῶρος εἶναι ἀνεπαρκῆς καὶ στερεῖται τελείως ἀερισμοῦ. Ἡ Florence Nightingale ἀναφέρει πρὸς τὴν Ἀνακριτικὴν Ἐπιτροπὴν: «Εἶναι ἀδύνατον νὰ περιγράψω τὴν ἀτμοσφαιρὰν ποὺ ἀναπνέομεν ἐδῶ εἰς τὸ Νοσοκομεῖον. Ἐχω γυρίσει τὰς τρομερωτέρας συνοικίας πολλῶν μεγαλοπόλεων, ἀλλὰ πουθενὰ δὲν συνήτησα αὐτὴν τὴν δυσωδίαν. Λείπουν ἐκτός τούτου τὰ στοιχειώδη μέσα πρὸς νοσηλείαν καὶ περίθαλψιν τῶν πασχόντων, καὶ δὲν εἶναι συνεπῶς παράδοξον πῶς οἱ ἄνδρες ποὺ φθάνουν ἐξησθενημένοι καὶ ἐξηνητλημένοι ἀπὸ τὸ Μέτωπον δὲν ἀντέχουν· τοὺς θερίζουν ἡ δυσνετερία, ὁ τύφος καὶ ἡ χολέρα. Ἡ θνησιμότης ἀνέρχεται εἰς 42%».

Ἀλληλογραφία ὀγκώδης διεξάγεται μεταξὺ στρατιωτικῶν Ἀρχῶν καὶ Ἰπουργοῦ, ὅλοι πταίουσι καὶ κανεῖς δὲν πταίει. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι περισσότερον ἀπὸ τὰ ἄτομα ἔπταιε τὸ κακὸν σύστημα, ἢ μᾶλλον

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους.

«Κάμνομεν ό,τι είναι ανθρώπινως δυνατόν...»

ή έλλειψις οίουδήποτε συστήματος: συνεννόησις μηδέν, ό καθείς άρνεΐται ν' αναλάβη οίανδήποτε ευθύνην. Καί έδω κυρίως ξεχωρίζει και διακρίνεται ή Florence Nightingale. Δέν εισχωρεί δι' αυτής εις τά Νοσοκομεία άπλώς και μόνον τό γυναικείο πρακτικό και νοικοκυρίσιο μυαλό, άλλ' έχει ή Florence Nightingale και τό θάρρος και την τόλμην ν' αναφέρη άκατάπαυστα και έπιτακτικά εις τό Κέντρον όλας τάς έλλείψεις, νά προτεΐνη μέσα πρός θεραπείαν τών κακώς κειμένων, ν' αναλαμβάνη με άποφασιστικότητα όλην την ευθύνην, νά εκτελή, εκεί όπου κανείς άλλος δέν έτολμοΐσε ν' αναλάβη πρωτοβουλίαν.

'Αρχίζουν συγχρόνως αί άντιζηλίαι, ξεσπά ή ειρωνεία τοΰ Ιατρικού προσωπικοΰ, τό Πουλί, όπως την ώνόμαζαν ειρωνικώς (Nightingale=αηδόνη), ύφίσταται χίλιες μικροπρέπειες και έξευτελισμούς πού δέν την θίγουν' εις ώρισμένους θαλάμους οί νεώτεροι Ιατροί έχουν λάβει από τούς άνωτέρους των διαταγάς νά άγοοΐν την Florence και τάς 'Αδελφάς. Τό άντιλαμβάνεται, και λεπτή και πειθαρχική καθώς είναι, δίδει και αυτή διαταγάς εις τάς 'Αδελφάς νά βοηθοΐν μόνον τούς Ιατρούς οί όποιοί

ζητοΐν την βοήθειάν των και νά μη πησιάζουν τούς άσθενείς άνευ προηγουμένων οδηγίων τών Ιατρών' ή έλλειψις τών 'Αδελφών γίνεται αισθητή δια τής άντιθέσεως με τούς άλλους θαλάμους, όπου αύται εργάζονται, και με αυτόν τόν τρόπον σιγά σιγά επιβάλλεται.

Ό όγκος τής εργασίας είναι ύπερβολικός. Γράφει μίαν ήμέραν: «Εΐχαμε προχθές χίλιους έπτακοσίους δεκαπέντε άσθενείς και τραυματίας, μεταξύ δέ αυτών εκατόν είκοσι χολεριώντας εις τό ένα νοσοκομείον και έξακοσίους πενήντα βαρέως τραυματισμένους εις τό άλλο. Έρχεται διαταγή νά έτοιμάσωμε δι' άλλους πεντακοσίους δέκα τραυματίας. Μόλις μισήν ώραν είχαμε καιρόν δια νά έτοιμάσωμε τά στρώματα, τά όποια έρράψαμε και έγεμίσαμε χόρτο, έπλύναμε τούς νεοεισελθόντας και έπεδέσαμε τά τραύματα' όλα αυτά έγιναν μεταξύ 9ης και μεσημβρίας. Κάμνομεν ό,τι είναι ανθρώπινως δυνατόν, αλλά ή θνησιμότης συνεπεία χειρουργικών έπεμβάσεων είναι τρομακτική! Έχομεν τραυματικούς πυρετούς, έρυσίπελας και γάγγραινες!»

Και εις τόν ψυχικόν πόνον πού αισθάνεται διότι δέν έχει τά μέσα ν' ανακουφίση όσο θέλει και πρέπει, προστίθενται και δυσκολίαι και δυσαρέσκειαι με τάς 'Αδελφάς. «Μή μοΰ στείλετε πλέον καμμίαν γυναΐκα ή όποία νά μη είναι πεπειραμένη, συνειθισμένη εις κοπώσεις, στερήσεις και κακουχίας», γράφει πρός τό Ύπουργείον. 'Από τάς πρώτας τριάντα όκτώ πού είχαν έλθει μαζί της, μόνον αί δεκαέξ ήσαν πραγματικώς χρήσιμοι' αί άλλαι, ή δέν ύπέκυπτον εις πειθαρχίαν ή έφέροντο άπρεπώς και ήναγκάζετο νά τάς στέλλη πίσω εις την 'Αγγλίαν. Συντάσσει κανονισμόν αύστηρόν, τόν όποιον άποστέλλει εις την κεντρικήν ύγειονομικήν ύπηρεσίαν εις τό Λονδίον, δια νά λαμβάνουν γνώσιν αύτοΰ και αί 'Αρχαι και αί 'Αδελφαι πρός πρόληψιν άποστολής άχρήστων γυναικών, και άπειλεί με παραίτησιν αν δέν παΐσουν νά τής στέλλουν πρόσωπα, τά όποια άντι νά την βοηθοΐν καθιστοΐν τούναντίον την εκτέλεσιν τοΰ έργου της αδύνατον.

(Συνεχίζεται)